

2022-02-07

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

erika.borgny@regeringskansliet.se

Promemoria om nya könstillhörighetslagar

Regeringen har mycket tydligt under den senaste tiden kommunicerat att man ska vända på varje sten för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Bankföreningen ser dock en risk för att möjligheten att byta personnummer, som föreslås i promemorian, blir ett verktyg för den organiserade brottsligheten att undkomma myndigheters och privata företags kontroller, bland annat de som framgår i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PTL). Hur den föreslagna möjligheten att ändra det kön som framgår i folkbokföringen skulle kunna utnyttjas har dock inte utretts, annat än genom en ganska övergripande beskrivning av spårbarheten i olika myndigheters system. På sid. 77 i promemorian skriver regeringen: *"En process som gör det enklare att ändra personnummer kan, som framgår ovan, till viss del göra det möjligt för personer med oärliga syften att missbruka systemet. Den risken kan dock inte anses väga tyngre än den enskildes rätt till självbestämmande."* Regeringen har dock inte bemödat sig om att utreda riskerna för missbruk och vilka konsekvenser dessa skulle kunna få. Förslaget får anses vara slarvigt utformat i denna del.

På sid. 79 skriver man sedan: *"Personers rätt till självbestämmande är en grundläggande utgångspunkt samtidigt som det behöver balanseras mot intresset av att bevara stabiliteten i systemet för personnummer och samordningsnummer. Det kan därför finnas anledning att se över möjligheten att vidta ytterligare åtgärder för att motverka den risk för missbruk som förslaget ger upphov till. Därför görs också bedömningen att det kan finnas anledning att återkomma med sådana förslag"*. Bankföreningen anser dock att det är för sent att återkomma till riskbegränsande åtgärder i ett senare skede. Erfarenheten säger att incitamenten för att hantera oönskade konsekvenser av genomförd lagstiftning generellt är små. Problem som inte åtgärdats redan när lagstiftning tas fram har en förmåga att bli bestående och skjutas över på myndigheter och privata företag att hantera. Riskerna för att förslaget utnyttjas av kriminella – och hur detta kan ske – bör utredas och riskbegränsande åtgärder bör utformas **innan** promemorians förslag beslutas.

En person som bytt administrativt kön och som sedan ändrar sig ska kunna byta tillbaka. Personen kan då inte få tillbaka sitt gamla personnummer. I promemorian konstateras att vid en ändring av könstillhörighet i folkbokföringen görs ingen hänvisning från det nya personnumret till det gamla i SPAR. Däremot finns en hänvisning från det gamla numret till det nya. Detta förhållande innebär att om en bank, i enlighet med PTL, avslutat en relation med en kund på grund av misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism och personen sedan byter personnummer, så kan den återigen ta sig in i banken utan att banken får möjlighet att reagera. Detta eftersom det inte finns någon hänvisning vid det nya personnumret till det gamla. Byter personen också namn blir bankens möjligheter att hantera en sådan högriskkund ännu sämre. Detta är givetvis ett förhållande som kriminella kommer att utnyttja

Promemorian anger inte hur förslaget förhåller sig till lag (2020:272) om konto- och värdefackssystem, där banker ålagts långtgående krav att hålla uppgifter om personers tillgång till konton omedelbart och elektroniskt tillgängliga för ett antal myndigheter i syfte att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Bankföreningen vill därför understryka att bankerna inte kan förväntas tillhandahålla en bättre spårbarhet än vad som framgår av de uppgifter banken kan hämta från SPAR och att promemorians lagförslag inte kan anses medföra någon ytterligare börda för bankerna med avseende på konto- och värdefackssystemet.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg